

Hans Brans

Doe jij het licht uit?

toneelstuk in zes episodes

2012

Doe jij het licht uit?

Drie vriendinnen van rond de vijftig hadden ooit een plan om later, samen met hun partners, in één huis te gaan wonen om zo de ouderdom te overleven.

Carola is inmiddels gescheiden. Stefanie heeft een moeizame relatie met een architect, die uiteindelijk wel het droomhuis ontwerpt.

Jessica de drijvende kracht achter het plan, piekert in bed of het allemaal wel zal lukken. Maar dan krijgt haar man een ongelukje. En bij de presentatie van de maquette loopt er nog veel meer mis. Stefanie verlaat haar architect en Jessica en Carola ontdekken dat er zich een verrassende nieuwe partner aandient: Sofie.

Ondanks alle tegenslag komt het huis er, maar dan heeft het leven zijn tol wel opgeëist.

Een vrolijke en soms treurige komedie over ouder worden, de angst voor de dood en leven met vrienden.

NB

De afbeeldingen van Hans Baldung Grien in scène 4 zijn in kleur op het internet te vinden, en eventueel ook bij de auteur te krijgen.

© Hans Brans. Weidum

Niet kopiëren of opvoeren zonder schriftelijke toestemming van de auteur vooraf.
hans.brans@planet.nl

2012

v. 2.1

Personages

Jessica   *ongeveer 57 jaar*

Robbert   *ongeveer 59 jaar*

Stefanie   *ongeveer 49 jaar*

Jos   *ongeveer 48 jaar*

Carola   *ongeveer 51 jaar*

Sofie   *ongeveer 28 jaar*

Stem van een sportschooltrainer

Scènes

1. De kosmos is een vergiet
2. Droomhuis
3. Rekken en strekken
4. De Dood en het meisje
5. De Geest van Kerst
6. Epiloog. Een nieuw begin

Scène 1 – De kosmos is een vergiet

(’s Nachts, donker, slaapkamer. Robbert en Jessica in bed. Ze kunnen beiden de slaap niet vatten. Robbert woelt en zucht. Er klinken nachtgeluiden.)

JESSICA Robbert?

ROBBERT Hmm.

JESSICA Slaap je?

ROBBERT Enorm.
(Jessica doet het licht aan, kijkt op de wekker, doet het licht weer uit.)
Houd ik je uit de slaap?

JESSICA Nee. Ik denk een beetje na, over morgen. *(stilte)* Kun je niet slapen? *(hij zucht)* Zal ik je even aaien?

(Even later horen we Robberts stem op band, als een 'voice over' in twee toonsoorten. En even later op dezelfde manier die van Jessica.)

ROBBERT1 Angst. Angst.

ROBBERT2 Ja. Hier ben ik.

ROBBERT1 Altijd paraat onder het bed. Trouwe vriend tot in de dood.

ROBBERT2 Tot in de dood. Ah, je ligt al gestrekt in het donker. Klaar voor de tunnel.

ROBBERT1 Misschien moet ik aan iets geils denken.

ROBBERT2 Leuk. Doe je best.

ROBBERT1 *(zucht)*. Ik stik. Ik wil weg. Ik ben mezelf zo zat. Mijn lijf voelt als een jas -

ROBBERT2 – die je niet uit kunt trekken.

ROBBERT1 Die ik niet uit kan trekken, ja.

JESSICA 1 Als Jos die maquette nou maar af heeft. Waarom zei die nou ineens dat Stefanie het maar moest toelichten? Volgens mij heeft die zich geen tel met het hele ontwerp bemoeit. Vreemd eigenlijk. Het wordt toch ook haar huis? Soms snap ik die twee niet.

JESSICA 2 Het komt vanzelf goed, Jessica.

JESSICA 1 Vanzelf gebeurt er niks.

JESSICA 2 Op een dag houdt de wereld vanzelf op met draaien, zegt Robbert.

JESSICA 1 Robbert is een broeinest dat zich voordoeft als flierefluiter.

JESSICA 2 Misschien als tegenwicht? Zo spelen we allemaal onze rol.

ROBBERT2 Doe je ogen nou eens dicht.

ROBBERT1 Moet dat?

ROBBERT2 Wat zie je?

ROBBERT1 Sterren. Ze bewegen als ik naar ze kijk.

ROBBERT2 De kosmos is een vergiet. Lichtjaren eenzaamheid in het verschiet.

ROBBERT1 Mijn netvlies is lek. Ouderdom komt met gaten.

ROBBERT2 Daar drupt de tijd door naar binnen.

ROBBERT1 In mijn hoofd bestaat geen tijd. Dat is de pest. Ik ben eeuwig tien.

ROBBERT2 En die gaatjes in je netvlies dan? Zonder de dood is het leven zinloos.

ROBBERT1 Ja, ja, ik weet het. En ik geloof het niet.

JESSICA 1 Arme Carola, die heeft echt veel te veel op haar nek.

JESSICA 2 Doe je het voor haar, dat huis?

JESSICA 1 Voor ons alle drie. Ik zie steeds dat beeld van ons drie op de Archipelweg, in die studentenflat. Hoe we fantaseerden over mannen, over later.

JESSICA 2 Toen hadden we het leven nog voor ons.

(Robbert houdt het niet meer uit, stapt uit bed en stoot zijn teen in het donker. Jessica doet haar nachtlampje aan.)

ROBBERT Aaaghh. Au, verdomme, au. Oeh! Gotver, de gotver, nondeklotekutkleresakerju. Auw-auw-auw. Aaagh!

JESSICA Robbert, vloek verdorie niet zo! *(doet licht aan)* Wat is er in 's hemelsnaam aan de hand?

ROBBERT Ah-ah-ah! Ooh. Oeioe. M'n teen, m'n teen.

JESSICA *(komt uit bed)* Wat ben je dan aan het doen?

ROBBERT Niks. Mijn benen breken. Au-au. Wat doet dat bed hier?

JESSICA Och heden, stond die teen zo?

ROBBERT Aagh. Nee, normale tenen staan naar voren. Deze slaat linksaf. O, wat doet dit zeer.

JESSICA Zal ik de dokter bellen?

ROBBERT Je kan haar nou toch niet uit bed bellen?

JESSICA Maar je kleine teen staat scheef. Misschien is hij wel gebroken. Zal ik..?

ROBBERT Nee! Kunnen we niet naar de Eerste Hulp?

JESSICA Het ziekenhuis? *(loopt weg, kom terug)* De auto is bij de garage.

ROBBERT Hè got.

JESSICA Ik bel even, als ze dienst heeft is ze hier toch voor? En anders komt er een ander. *(af)*

ROBBERT1 Gips. Krukken Dit gaat weken duren.

ROBBERT2 Maanden. Lichtjaren.

ROBBERT1 Zo voelt het dus als je oud bent, afhankelijk.

ROBBERT2 Zeik niet.

ROBBERT1 Jessica, ik houd van je.

ROBBERT2 Ja, ja. Als verpleegster.

ROBBERT1 Nee! Hou jij nou eens je bek.

ROBBERT2 Zeg het dan. Zeg het dan.

ROBBERT Jessica, Ik hou van je.
(Jessica Op. Ze heeft Robbert niet gehoord.)

JESSICA Ze komt eraan. Ze trekt eraan en dan komt het vanzelf goed.

ROBBERT Ze trèkt eraan? Waaraan?

JESSICA Ja, wat dacht je Robbert? Doet het zeer?

ROBBERT Zeer. *(Ze slaat een ochtendjas om hem heen.)* Jessica, ik houd -

JESSICA Ja, ja. Als verpleegster. Zie jij het zitten, dat huis, met z'n allen?

ROBBERT Met jou wel.
(De bel gaat.)

JESSICA   Dat is snel.
(donker)

Scène 2 – Droomhuis

(Kamer met tuindeuren, een bank en een salontafel waar een maquette in losse onderdelen op staat. Jos zit er aan te prutsen. Buiten regent het.)

ROBBERT *(af)* Aaagh!! Au-au! *(demonstratief)* Au! Au! Au!

JESSICA *(af)* Wat is er nou?

ROBBERT Wat doet dat ding hier godverdomme?

(Robbert op, met één kruk en een voet in het verband. Gevolgd door Jessica die een deel van de maquette draagt)

JESSICA Vloek niet altijd zo.

ROBBERT Als ik twee keer in één etmaal mijn tenen breek mag ik dan even vloeken in mijn eigen huis.

JESSICA Het is toch niet beschadigd?

ROBBERT Het? Ik!

JESSICA Ga jij nou even zitten. Dan loop je Jos en mij niet in de weg en dan breek je ook je benen niet.

ROBBERT Tenen!

JESSICA Wat?

ROBBERT Tenen. Dan breek je je tenen niet.

JESSICA Ik breek m'n tenen niet. Waar moet dit Jos? Ga jij nou even zitten, lieverd. Wat vind je ervan?

(Ze plant hem in een stoel die rug raam staat.)

JOS *(gespeeld)* O, ik geloof dat ik wat vergeten ben.

JESSICA Maar jij gaat toch zometeen uitleggen? Ik kan dat niet hoor. Ik snap trouwens niet waar die twee blijven. En ze bellen ook niet. Hebben ze gebeld? Moet dit zo?

JOS Nee, dat hoort bij de uitbreidingsplannen.

JESSICA O. Jongens, ik ga even een belletje doen. *(af)*

(Jos prutst verder. Dan zien we Stefanie achter de tuindeuren, totaal verregend. Ze wil aankloppen, maar als ze Jos ziet, bedenkt ze zich.)

ROBBERT Waarom is Stefanie niet met je meegekomen?

JOS *(ontwikkend)* Ja, waarom, waarom? Ze wou liever alleen komen, als het klaar stond. Hoe vind je het, Robbert? Het huis van de toekomst!

(Stefanie draait zich om en belt met haar mobiele telefoon.)

ROBBERT Ah! Dus we hebben nog toekomst.
'Wer jetzt kein Haus hat, baut sich keines mehr.
Wer jetzt allein ist, wird es lange bleiben,
wird wachen, lesen, lange Briefe schreiben
und wird in den Alleen hin und her
unruhig wandern, wenn die Blätter treiben.'

JOS Van wie is dat? *(ziet Stefanie en gaat haastig af.)* O. Uh. Zeg tegen Jessica dat ik weg ben. Ik moet even wat van kantoor halen. Beginnen jullie gerust zonder mij. Ik bel straks anders nog wel even.

(Robbert kijkt hem verbaasd na.)

ROBBERT Rainer Maria Rilke.

JESSICA *(op met telefoon)* Hmm, ja, ja. Maar dat is toch onzin, lieverd. Ja, hm. Maar daar kunnen we toch over praten? Robbert en ik zijn er toch ook bij. *(legt hand op hoorn)* Stefanie. Ze heeft het weer uitgemaakt met Jos. *(in het toestel)* Waar zit je nu? Ja Jos is - nee, hij is net - wat? Moet ik vragen of-ie weg gaat? Maar luister nou... Hij moet toch... Wat? Mm. Ja. Ja. Nee. Nee. Snap ik toch. Ja. Ja. Nee. Nee, Carola is er ook nog niet. Die probeer ik al de hele ochtend te pakken te krijgen. Wat?! Echt waar? Dat meen je niet! Een asbak?

(Tijden het gesprek ziet Robbert Stefanie in de tuin lopen en kijkt verwonderd naar de telefonerende vriendinnen. Gehinderd door zijn kruk doet hij met moeite de tuindeuren open en tikt Stefanie met zijn kruk zacht op haar rug.)

ROBBERT Hij is weg hoor.

STEFANIE De lul. Hij zou weggaan voor ik kwam.

ROBBERT Ook goedemiddag.

(Stefanie omhelst eerst Robbert dan Jessica)

JESSICA O, daar ben je. *(In de telefoon.)* Dà-àg.

STEFANIE Sorry hoor, dat het zo loopt. Hè bah. Wat een ellende nou weer. Sorry, het spijt me. Ik had je willen bellen, maar ik kon het niet.

JESSICA Wat naar voor je lieverd. Geeft niks. Geef me je jas, dan pak ik even een handdoek. Wil je een borrel? Robbert heeft zijn teen gebroken. Waar is Jos nou heen? Nou, daar staat het!

ROBBERT Hij moest even wat halen van de zaak, zei die.

STEFANIE Ik geneer me dood.

JESSICA Ben je gek.

ROBBERT We zijn het gewend.

STEFANIE *(lacht als een boer met kiespijn)* Ja. Maar drie keer is scheepsrecht.
(Ze staart van een afstandje naar de maquette. Jessica en Robbert wisselen blikken.)
Mooi.

JESSICA Ja, hè.

ROBBERT Absoluut.

JESSICA Had je het nog niet gezien?

STEFANIE Niet echt.

ROBBERT Te druk met uitmaken.

STEFANIE Strooi het zout er maar in.

ROBBERT Verkeerde toonhoogte. Sorry.

STEFANIE Ik vind het vooral zo vervelend voor Jes. Je bent er zo lang mee bezig geweest en dan kom ik op het moment - hoe heet dat?

ROBBERT Suprême?

STEFANIE - kom ik roet in het eten gooien. Het spijt me zo, Jessica.

JESSICA *(aangeslagen)*. Ben je mal, ik vind het voor jou veel erger. Een huis is maar, hoe zeg je dat?

ROBBERT Een dak boven je hoofd.

JESSICA Ik snap het niet. We hebben het er al vaak over gehad, maar ik snap het niet. Zo'n klootzak is Jos toch niet. Of is er wat gebeurd?

STEFANIE *(liegt)* Nee. Het is een schat, echt waar. Maar ik voel niks.

ROBBERT Kom op, zeg. Dat is Viva-taal.

JESSICA Robbert!

STEFANIE Robbert heeft tenminste nog een paar kwaadaardige trekjes. Zeg nog eens iets lulligs Robbert, misschien helpt het.

ROBBERT Oei, op bestelling wordt moeilijk. Hij lust wel een groen blaadje?

JESSICA Jos? Voordat die vegetariër wordt...

ROBBERT Ik bedoel jong vlees. Achter de kassa van Albert Heijn. Of een studente kunstgeschiedenis.

STEFANIE En daar moet ik dan jaloers op worden?

ROBBERT Of hij maakt niks klaar in bed. En jij wil een tijger in bed.

STEFANIE *(lacht)* Dat houdt niet over nee.

JESSICA Het hoeft toch niet altijd om seks te gaan?

ROBBERT Nee. Neem ons nou.

JESSICA Zorg jij eerst maar eens dat je je tenen overeind krijgt.
(Robbert is blij dat ze hem eens van repliek dient.)

STEFANIE Het ligt niet aan hem, het ligt aan mij. Ik ben verdorie zes en veertig en ik heb sinds mijn twintigste los-vaste vrijheid-blijheid vriendjes. Ik hou even hartstochtelijk van die man als van mijn nieuwe mobiel. En hij ook.

JESSICA Hoe kan dat dan?

STEFANIE Ik weet niet. *(kijkt uitdagend naar Robbert.)* Ik voel niks. Ik ben gewoon te oppervlakkig.

JESSICA Natuurlijk niet.

STEFANIE Of contactgestoord. Ik zoek mannen uit die me met rust laten en als ze dat dan niet doen word ik kwaad en als ze het wel doen ben ik ontevreden. Of Jos er nou wel is of niet, iedere avond lig ik in mijn bed, klaarwakker, en ik ben zo kwaad, kwaad, kwaad.

JESSICA Kwaad? Op wie, waarom?

STEFANIE Weet ik het. De wereld, het leven, mezelf.

ROBBERT De overgang. Jes kreeg opvliegers.

STEFANIE Dan ben ik al dertig jaar in de overgang. *(zucht)*. Overdag voel ik niks. Aardige man, die Jos. Aardig werk. Aardig leven. Maar als het donker wordt kruipt er een sluipmoordenaar door de kieren. Lig ik opgedraaid in mijn bed en dan denk ik: Kut Jos. Kut werk. Kut leven.
(stilte)

ROBBERT We gaan aan de drank. *(hij haalt een heupflesje uit zijn binnenzak.)*

JESSICA Hoe kom je daaraan?

ROBBERT Groene Kruis. Krijg je bij de krukken. Pak jij de glazen?

STEFANIE *(tegen Jessica)* Had je het nog niet gehoord van Carola?

(De telefoon gaat. Jessica neemt op.)

- JESSICA Carola? O Sabine! Nee je moeder is nog niet - Wat zeg je? *(pauze)* Wat? Een asbak? Waar, wanneer? *(Ze luistert)*
- ROBBERT *(gedempt, terwijl hij Stefanie een slok aan biedt uit de dop van het heupflesje)* De architect hoeft toch niet per se in zijn eigen huis te wonen? Zo mooi is het ook weer niet.
- STEFANIE Denk je wel dat ik in zijn huis wil wonen dan?
- JESSICA En waar is ze nu dan? *(hand op de hoorn)* Carola heeft een asbak - Wat? Een touw? Waar dan, wat voor touw? In de garage, o. *(hand op de hoorn)* Ze heeft een touw in de garage gezien en nu denkt ze... - Maar jullie hebben toch helemaal geen garage? O. Op die manier. Ja. Ja. Maar meisje, luister nou even... Wat? *(hand op de hoorn)* Helemaal hotel de botel. Ja, ja.. *(De bel gaat. Terwijl Jessica doorgaat met haar telefoongesprek zet Robbert zich moeizaam in beweging. Stefanie maakt een gebaar van wacht maar en gaat opendoen. Even later komt ze terug met Carola. Samen met Stefanie staat ze in de deuropening te luisteren naar Jessica.)*
- JESSICA Vertel nou eens rustig wat er gebeurd is. Ja, vanmiddag. Ja. Directeur, ja. Dat akelige mens waar je moeder het altijd over heeft? Ja. Ja. Nee. Ja. En toen? Hmm. En toen? Asbak. Ja, logisch. Ja. Ja. Mis? Raak? Echt? O, thuis ja. Ja, ja. Nee? Weer een asbak? O zo. En dat touw dan? O, vandaar. Ja. Ja. Luister, Sabine. Jij belt de politie en ik kom onmiddellijk naar je toe. O, nee, de auto staat bij de garage. Blijf kalm, ze komt wel weer terecht. Ik pak een taxi. *(ontdekt nu de luisterende Carola en Stefanie)* O, Sabine, ze is hier. Ja, nee. Ze ziet er goed uit. Ik geef d'r even. En maak je niet dik hè, meid. Dun is de mode. *(wil het toestel aan Carola geven, bedenkt zich.)* Maar ook weer niet al te dun hè Sabine. *(wil 'm weer geven)* Eet je wel goed?
- CAROLA Dag lieverd, met mij. Nee, niks aan de hand. Ik mocht de auto van buurman Bert lenen. Wat nou touw? Welnee, doe niet zo raar. Ik kan niet eens veters strikken. Ja, dat beloof ik. Wij gaan hier gezellig de maquette van Jos bepraten. En dan moet ik straks nog even bij opa langs. Maar kind, dat hoeft toch helemaal niet... *(Ze loopt al pratend de deur uit.)*
- ROBBERT Nou, deze bijeenkomst is nu al een mijlpaal.
- JESSICA Ze dacht dat ze er een eind aan wou maken. Vanwege een functioneringsgesprek, moet je nagaan.
- STEFANIE Nou, ik zie het d'r nog wel eens doen.
- JESSICA Hè jasses, Stef, zeg niet van die akelige dingen.
- ROBBERT Met een asbak? Dat lijkt me nog knap lastig.

JESSICA Nee, met een touw. Dat had Sabine in de garage van de burens zien liggen en omdat Carola de laatste tijd weer flink in een dip zit, dacht Sabine - nou, weet ik veel. En die asbakken –

ROBBERT AsbakKEN?

JESSICA Die had ze eerst naar haar directeur gegooid en toen thuis nog eens door het raam.

ROBBERT Weer door het raam?

STEFANIE Ik dacht dat ik een probleem had.

JESSICA Hè Robbert toe nou.

ROBBERT Ik probeer het voor me te zien.

JESSICA Die directeur, dat wis mis. En toen kwam ze thuis, helemaal doorgedraaid, en toen heeft ze weer met een asbak gegooid. Door het raam, dus die was raak.

ROBBERT Je moet ook éérst thuis oefenen, niet daarna.

STEFANIE Dat je vandaag de dag nog zoveel asbakken vindt...
(Carola op)

CAROLA Volgens mij was het een fruitschaal. Nou jongens, jullie zien het: ik ben helemaal rijp voor opname. Wanneer wordt onze privékliniek geopend? Is dit de gesloten afdeling? Waar is Jos? Ik heb niet al te veel tijd. Ik moet straks nog even bij Dalzicht langs om een brandje te blussen. Het schijnt dat papa weer eens geprobeerd heeft om een zuster in de fik te steken.

ROBBERT Gelukkig regent het.

JESSICA Ik snap niet hoe jij dat vol houdt.

CAROLA Wat is er met jou Robbert? Heb je ook gevochten?

ROBBERT Nou, met het echtelijk bed, ja. Gebroken teen.

CAROLA Jezus wat zielig. Verwent Jes je wel genoeg?

ROBBERT *(laat zijn heupflesje zien)* Jessica is mijn reddende engel, mijn pleegzuster bloedwijn voor dag en nacht. Al mijn tenen breek ik uit liefde voor haar. *(Hij geeft haar een onhandige, maar gemeende zoen op de mond. Carola en Stefanie zien het licht gegeneerd, maar ook vertederd aan. Jessica is er verlegen onder. En passant neemt ze het heupflesje in beslag.)*

JESSICA Dank je wel schat.

ROBBERT Waar waren we? Dames, en heer: het huis voor onze herfstdagen!
(Ze kijken allemaal naar de maquette, terneergeslagen.)

CAROLA Mooi.

STEFANIE *(tegen Carola)* Ik heb het gisteren uitgemaakt met Jos.

CAROLA Alweer? Oeps.

STEFANIE Daarom hadden we afgesproken dat hij er vandaag niet bij zou zijn. Wie zie ik daar aan z'n speelgoed prutsen als ik de tuin in kom?

JESSICA Nou, snap ik waarom-ie er als een haas vandoor ging.

CAROLA Hè meid, wat zielig voor je! Ging die vreemd?

STEFANIE *(na een lichte aarzeling)* Ja. Met een stagiaire op zijn werk.

ROBBERT O, dus toch?

STEFANIE Dat beweert ie tenminste.

CAROLA Hè?

ROBBERT Hij bekent dat hij vreemd gaat - en jij gelooft hem niet?

STEFANIE Volgens mij zegt hij het alleen om mij jaloers te maken. Misschien doet hij het ook wel met haar, maar dan... – om mij dus jaloers te maken. 'O, die Sofie, dat is zo'n grappige meid en ze is snel en slim en sexy.'

JESSICA Maar jullie lieten elkaar toch vrij, in dat soort dingen? Of niet?

CAROLA Als hij het doet om jou jaloers te maken, dan kun je het zien als een.. , ja hoe zeg je dat?

ROBBERT - afhankelijkheidsverklaring?

STEFANIE *(schamper)* Uh. Wij laten elkaar vrij, ja. Omdat we elkaar koud laten. En dat wil Jos op deze manier graag bewijzen. Nou, gelukt.

JESSICA / ROBBERT / CAROLA: *(door elkaar)*
Hier snap ik niks van. / Deze variant lees je niet in de Libelle. / Ik wil ook iemand die mij jaloers maakt.

JESSICA Dus je maakt het niet uit omdat hij vreemd is gegaan, maar omdat hij je niet jaloers heeft kunnen maken?

STEFANIE Ik ben boos op 'm omdat we vreemden zijn. Ik ben niet boos op hem, maar op mezelf, omdat ik zo chagrijnig en kwaadaardig en ontevreden ben. En als ik 'm hoor over dat huis, en wat die dan allemaal bedacht heeft voor een leuke dingen – samen met die Sofie – met 'schakelbare ruimtes waar we naar binnen toe open kunnen staan voor elkaar, maar we naar buiten toe beschermd ons zelf kunnen blijven' en bladibla – dan vliegt het me naar de strot. Voor hem is het een speeltuin. Voor mij is het een graftombe. Moet ik zo oud worden? Met hem? Zo boos, zo ontevreden, zo bang voor het einde? Ik

loop hem van alles te verwijten, maar ik maak hem alleen maar ongelukkig. Voor mijn part wordt die smoor op die Sofie.

(stilte)

JESSICA Jij maakt vooral jezelf ongelukkig.

(Stefanie knikt, met de handen voor haar ogen. Carola strijkt over haar rug.)

CAROLA Wij willen alleen maar met jou. We hoeven toch niet in dát huis te gaan wonen? Desnoods trekken we bij Jes en Robbert in. Jij in de logeerkamer. Sabine en ik op zolder. En m'n vader stoppen we in de kelder.

ROBBERT Wij hebben geen kelder.

CAROLA Nou kijk eens, ook al weer opgelost.

STEFANIE Sorry Jes.

JESSICA Ja.

(Stilte)

ROBBERT Ik heb zo'n gevoel dat dadelijk die telefoon weer gaat. En dat Jos het dan toch nog even wil komen uitleggen.

(Ze kijken met z'n allen naar de telefoon.)

CAROLA Dat zit er dik in, Jos kennende.

ROBBERT Zou je dat .. vervelend vinden, Stefanie? Hij heeft er wel een halfjaar aan gewerkt...

JESSICA Ben je gek? Hij komt er nou niet meer in. Met een stagiaire...! Dat zou jij niet moeten proberen, Robbert.

ROBBERT Wat is er nou tegen jong makende stagiaires? Dat ik daar nou te impotent voor ben.

CAROLA Hè jongens, gaan jullie nou ook niet nog eens beginnen. Ik loop de hele week al ruzie te maken. Ik kom hier voor m'n ontspanning. Als we die maquette nou eens het raam uit mieteren? Of in de hens steken?

STEFANIE Nee! Nee, ben je raar?
(Ze kijken alle vier naar de maquette. Stilte. Dan gaat de bel van de voordeur. Jessica staat op.)

Nee, Jessica. Laat mij maar. Ik ga wel. Het is mijn probleem.

(Stefanie loopt af. De andere drie wachten af en proberen wat op te vangen van het gesprek. We horen Stefanie eerst met heftige verwijten komen, waar Jos zich kennelijk tegen verdedigt. Dan raakt het gesprek kennelijk in rustiger vaarwater. Dan zien we Stefanie terugkomen, met een verlegen Jos in haar kielzog. Stefanie trekt zich terug, de blikken van de anderen ontwijkend.)

JOS   Hallo. Dag Carola. *(Hij wil haar drie zoenen geven, maar zij vindt een eigenlijk al teveel.)*
 Nou. Dus. Ja. Wat..eh.. Jullie hadden al begrepen, dat ... eh. Stefanie en ik..
 Dus vandaar dat we het niet zo'n goed idee vonden als ik.. eh... dat ik..

STEFANIE   We? Ik!

JOS   Ja. Maar aan de andere kant dacht ik.. Jullie zijn per slot van rekening de opdrachtgever.. dus... Ik vind het fijn dat Stefanie toch... eh.. het goed vond dat... Juist. Zal ik dan maar? Kijk, dit hier is de gemeenschappelijke entree.. *(Hij laat iets op de grond vallen, raapt het op)* O jee. Ja. Maar die hoef je dus niet te gebruiken, want ieder stel, ieder wooneenheid heeft ook zijn eigen opgang. Dus je kan ook hier.. en hier... Maar laat ik eerst even iets zeggen over het grondidee. In de grond.. Ik bedoel.. de vraag was: hoe kun je oud worden, zonder dat je anderen tot last bent, en elkaar toch tot steun zijn als je daarvoor kiest? Dus eigenlijk: hoe wil je leven tot je...

ROBBERT   – er bij neer valt?

JOS   Zoiets ja. Dus toen dacht ik wat we nodig hebben zijn als het ware schakelbare ruimtes waar we naar binnen toe open kunnen staan voor elkaar, maar waar we naar buiten toe beschermd ons zelf kunnen blijven.

CAROLA   Dus jij neukt met kleine meisjes, Jos?

JOS   Nou ja zeg, Sofie is zesentwintig. En wie zegt dat ik met haar naar bed ga?

CAROLA   Heb je daar dan een bed voor nodig?

JESSICA   Jongens, moet dit nou zo?

CAROLA   We kunnen hier toch moeilijk met z'n allen mooi weer gaan zitten spelen –

ROBBERT   Terwijl het buiten zeikt van de regen.

CAROLA   – terwijl Stefanie hier dood ongelukkig zit te wezen.

ROBBERT   *(tegen Stefanie)* Wat vind jij?
(Iedereen kijkt naar Stefanie. Stilte.)

STEFANIE   Ik vind het niet erg als je het met die meid doet. Echt niet. En ik snap ook dat je het voor mij doet. *(de anderen kijken haar met grote ogen aan.)* Dat waardeer ik zeer, echt. Want jij houdt van mij. En ik hou van jou. Maar niet meer als van een nieuwe computer. Dus belazer dat arme kind niet, omdat je jezelf wilt belazeren, omdat je denkt dat je van me houdt. Het werkt niet. Dus... tot ziens.
(pauze)
 Ik vind ook dat je een mooi huis gemaakt hebt. Jij wilt graag voor anderen iets moois maken, iets waar ze gelukkig in kunnen zijn. Maar het is allemaal zo leeg, Jos. Alles is altijd opgeruimd bij jou. Alles is geregeld, klaar. En als het niet klaar is dan hou je mij er buiten. Jij wilt niet weten dat ik bang ben en

ontevreden, want dan moet ik wel kunnen zeggen waarvoor en waarom. En daarom kan jij bij mij die leegte niet vullen.

JOS Daar gaan we weer.

(Jos begint de maquette af te breken)

STEFANIE Jij bent perfect. Veel te perfect voor mij. Ik kan niet leven in jouw perfecte huis.

JOS Goed. Oké. Prima. Ik had gehoopt dat we een en ander een beetje gescheiden hadden kunnen houden, maar dat kan dus kennelijk niet. Het lijkt me niet zo zinvol om hier en plein public te gaan bespreken waarom Jos té perfect is voor Stefanie en waarom Jos z'n huizen té perfect zijn voor Stefanie om in te wonen. Hartelijk dank voor het meedenken in een investering van negen maanden. Zal ik de rekening voor het ontwerp maar laten zitten? Dan kunnen we het straks bij de boedelscheiding misschien nog wèl een beetje zakelijk houden?
(Hij wil gaan.)

JESSICA Jos, zo kun je niet weg gaan. Je bent gekwetst.

JOS Ik ben helemaal niet gekwetst. Daarvoor ben ik veel te steriel. Vraag maar aan Stefanie.

(Hij gaat af, z'n handen vol spullen. Jessica loopt hem achterna.)

JESSICA *(af)* Je huis is niet te perfect. Er is heus wel wat op aan te merken. Op iedereen is toch wel wat aan te merken? Maar Stefanie is ongelukkig...

(Stilte)

CAROLA Waarom ben ik hierover begonnen? Waarom kan ik m'n grote mond niet houden? Overall waar ik kom springen er fonteinen van heibel en ellende omhoog.

ROBBERT Ach, je hebt alleen maar gezegd wat iedereen denkt.

(Jos komt terug om de overige spullen op te halen, met Jessica achter hem aan.)

JOS Dag Stefanie. Ik ben niet boos, echt niet. Maar ik denk wel dat het nu echt over is. Ik.. blijf voorlopig maar op kantoor slapen. Ik hoor wel of je wilt of ik het huis uit ga, of dat... eh – hoe je het geregeld wilt hebben. *(pauze)* Sorry Jessica. *(kijkt rond)* Nou, dag.

STEFANIE Dag Jos.

(Pijnlijke stilte. Jos noch Stefanie weten hoe ze afscheid moeten nemen. Tenslotte draait Jos zich om en gaat weg. Stilte. Jessica gaat naast Stefanie zitten.)

CAROLA Sommige mensen zijn niet in staat tot het voelen van ongeluk. Het dringt gewoon niet tot ze door.

ROBBERT Maar sommigen lijken ook niet in staat tot het voelen van geluk.

(Jessica en Stefanie staren voor zich uit, zuchten dan allebei diep, toevallig tegelijk. Ze slaan hun armen om elkaar heen. Lachen even. In de verte klinkt een sirene.)

CAROLA Ik ruik een brandlucht.

ROBBERT Zou je vader de boel weer in de fik gestoken hebben?

CAROLA O, god, ik moet er van door.

(Ze blijft zitten. Donker)

Scène 3 – Strecken en rekken

(In het donker komt een dwingende house/dance muziek opzetten. De kale ruimte van een sportschool met twee 'lopende band'-trainingsapparaten. Uit een luidspreker klinkt de stem van een instructeur. We zien een glimp van sportschoolbezoekers die zich ritmisch in het zweet werken.)

STEM En links en rechts en voor en achter
en door en door en door.
Twee, drie, vier. Twee, drie vier.
En links en rechts en voor en achter
en door en door en door.
En vijf, zes, zeven, acht – zeven, zes, vijf.
Overstappen bij acht!
En links en rechts en voor en achter
en door en door en door.
En zweet weg die vetrolletjes!
– drie, vier; twee drie vier.
En links en rechts en voor en achter
en door en door en door.
En vijf, zes, zeven, acht – zeven, zes vijf.
Overstappen bij **acht!!** Kom op, nou! Mag het een onsje minder? Dan moet er wel een tandje meer bij.

(Het toneel is nu hel licht. Jessica is op gekomen in een badjas. Ze kijkt een beetje angstig naar de gymnasten.)

U mag meedoen mevrouwetje. U bent hier nou toch en u heeft er voor betaald.

(Jessica roept mimisch, terwijl ze op haar horloge tikt: 'Ik wacht op mijn vriendin' maar in de herrie is dat niet te verstaan.)

Precies, mevrouw de tijd vliegt. Vlieg lekker met ons mee. In spring de bocht vliegt in, in spring de bocht vliegt uit. U doet gewoon uw buurvrouw na! We worden allemaal een keer oud en vet en stram, maar laten we het dan wel swingend doen.

(Jessica doet aarzelend de anderen na)

En links en rechts en voor, achter,
en door en door en door.
Twee, drie, vier. Twee, drie vier.
En links en rechts en voor en achter,
en door en door en door.
En vijf, zes, zeven, acht; vijf, zes, zeven. (!)
Overstappen bij ACHT!
Maar mevrouwetje, dat gaat toch niet met een badjas aan? Uit dat ding! Straks mag u naar de sauna.

(Jessica doet haar badjas uit en beweegt timide mee in haar gympakje.)

Kijk, nou gebeurt er wat! Voetjes van de vloer en laat de handjes maar wapperen. Zo worden we mooi oud. En dan heeft uw man d'r straks ook nog wat aan.

En links en rechts en voor en achter,
en door en door en door.

Twee, drie, vier. Twee, drie vier.

En links en rechts en voor en achter,
en door en door en door.

En vijf, zes, zeven, acht; zeven, zes vijf..

OVER-STAPPEN-BIJ-ACHT! Hè, denk daar nou aan. Mijn tong is niet van rubber. Hoe graag ik dat soms ook zou willen. (*zoetgevooid:*) Nou, dank jullie wel en tot morgen...! Met Swingtime for players!

(De muziek stopt. Vlak voor het einde is Carola hijgend opgekomen.)

Ach mevrouwetje, mist u net alle fun! Hopelijk heeft u zich nog wel in het zweet gewerkt om hier te laat te komen. Morgen nieuwe ronde, nieuwe kansen.

JESSICA   Waar was je?

CAROLA   Ik sla die kwal nog een keer al zijn kronen door z'n mooie bovenlip.

JESSICA   Moet ik van jou zo nodig mee naar de sportschool, laat je me hier moederziel alleen.

STEM   Er zijn nog twee tredmolentjes vrij, meisjes. Pak wat je pakken kan.

CAROLA   Dank je wel, Machiel!
(ze doet haar ochtendjas uit en beklimt het ene apparaat, dat na een tijdje zacht begint te 'lopen'.)
Extra stafvergadering. Sorry, sorry, sorry. Zodra ze er achter komen dat je één keer in de week wat voor je zelf doet, schrijven ze een extra vergadering uit. 'De cijfers van het jaarverslag van twee jaar geleden komen niet overeen met de begroting. Daar krijgen we moeilijkheden mee.' Dus dan mag ik de werkelijkheid weer aanpassen aan hun fantasie.

JESSICA   Hoe werkt dit?

CAROLA   Je moet die groene knop indrukken. Meid, wat zie je er schattig uit in dat pakje.

JESSICA   Ik voel me net een aangeklede aap. Deze?

(Ze drukt op een knop en het apparaat begint prompt te hard te lopen, waarop Jessica onderuit gaat. Carola stopt het apparaat van Jessica. Ze helpt haar overeind.)

CAROLA   Dit is aan en dit is uit. Dit is langzamer, dit harder. En die 'incremental' weet ik niet. Gaat het weer een beetje, mevrouw Dröge? Begin nou maar langzaam.
(Ze neemt weer plaats op haar eigen machine. Jessica aarzelt, wordt zenuwachtig.)
Waar is Stefanie trouwens? Die zou toch ook komen? Heb je het al gehoord van Stefanie?

JESSICA Wacht even, wacht even. Geen paniek. Wat zei je, die? O mijn god.
(Ze begint van de zenuwen te lachen.)

CAROLA Eerst groen, dan op de min blijven drukken. Zie je? Nou ga je heel langzaam.
Stap maar op.

JESSICA Kunnen we niet gewoon in een bos lopen, zonder knoppen?

CAROLA En dan aangevallen worden door de wilde dieren zeker?

JESSICA Dit gaat wel lekker langzaam. Wat zei je over Stefanie? Stefanie kon niet.
Stuurt me gisteren doodleuk een e-mail dat ze vijf dagen naar Parijs is. Ze
moest ineens naar het Louvre. En ze was heel happy en ze kon alles uit
leggen als ze terug kwam.

CAROLA Nou dan weet ik wel hoe laat het is.

JESSICA Hoe laat is het dan? Dit ding gaat nou wel heel langzaam. Met een rollator
gaat het harder. Was die voor sneller?
*(Ze drukt op een knopje, maar er gebeurt niets. Na nog een paar keer
drukken geeft ze het op.)*

CAROLA Bereid je voor op een schok!

JESSICA *(springt geschrokken van het apparaat af)* Wat?

CAROLA Ik kwam eergisteren Jos tegen in de stad. Jos, zegt-ie, heeft Stefanie betrap
toen ze met die stagiaire van hem lag te vozen. Moet je je voorstellen!

JESSICA *(is weer op haar lopende band gesprongen, die nu ongemerkt steeds sneller
begint te lopen.)* Stefanie!? Nou moet je ophouden. Nooit geweten dat die op
jonge knullen valt.

CAROLA Niks jonge knul. Een jonge meid! Moet je je voorstellen! Denk je dat je je
beste vriendin na dertig jaar een beetje kent. Wordt ze van de ene op de
andere dag lesbisch! Hoe verzint ze het.

JESSICA Ik vind vozen wel een vies woord.

CAROLA Is het ook. Misschien was het wel iets heel moois, met maanlicht en violen en
slagroom. Ik hou moeite met het plaatje.

JESSICA Waar was dat dan?

CAROLA Bij Jos op kantoor.

JESSICA Bij Jos op kantoor?

CAROLA Bij hem op de bank.

JESSICA Bij hem op de bank?

CAROLA Bij hem op de bank.

JESSICA Waar hij bij zit?

CAROLA Ja, dag. Hij gaat er gezellig bij zitten.

JESSICA O ja?

CAROLA Nee. Hij komt binnen.

JESSICA O, hij komt binnen en hij ziet...

CAROLA - dat die twee bezig zijn..

JESSICA Naakt?

CAROLA Naakt, half naakt, weet ik het. Misschien hadden ze nog een jarrateligordeltje om. Of een zweepje in de hand. Wil jij het graag voor je zien? Nou ik niet, dank je beleefd. Ik heb niks tegen lesbisch, maar het is niet mijn, hoe zeg je dat, kopje koffie.

JESSICA Ik kan dit niet bijhouden. *(bedoelt de band)*

CAROLA Is ook niet bij te houden. Moet je gewoon niet willen. En met die meid is ze nou naar Parijs. Dáárom komt ze hier niet opdagen. Die heeft wel wat anders voor de lijn. Parijs! Hoe verzin je het? Alsof ze een bankdirecteur is die er met z'n secretaresse van door is. Zó cliché. 'O là là. Lekker de bloemetjes buiten zetten met bubbeltjeswijn in de Moulin Rouge'. Hebben wij het hier over Stefanie..?

JESSICA Stop. Hou op. Hoe zet je dit stop?

CAROLA Ik bedoel, wij worstelen ook met rimpels en kraaienpoten en blubbervel en uitgezakte vetkwabben. Voor ons is het net zo goed 'been there, done that' en 'Is this all there is?' Maar om nou met een groen blaadje voor ogen blind te worden voor de realiteit van het ouder worden en dan maar te denken dat je jong blijft door de liefde te bedrijven in omgekeerde richting, qua tijd dan – dat is toch meer iets voor mannen. En al helemaal niets voor de Stefanie die ik ken. Ze is dan misschien een beetje tobberig en met Jos – dat was natuurlijk ook een draaideur-gebeuren. Daar zou ik ook niet tegen kunnen. Maar om nou – . Dat is toch een vlucht terug?

JESSICA Ho. Ho! Stop! Stop!!

(Carola ziet eindelijk dat de band van Jessica veel te hard gaat. Ze geeft een klap op een knopje op Jessica's machine, waardoor de band abrupt stopt en Jessica er van af valt. Ze kreunt en kermt van de pijn. Carola neemt haar bij zich, zoals een moeder een kind dat is gevallen.)

CAROLA Jij loopt ook altijd zo hard van stapel. Je hoeft toch niet de eerste keer dat je hier bent meteen de marathon te lopen.

JESSICA Au, au. Dit is niks voor mij.. Robbert wil een hond om uit te laten. Ik kan niet goed tegen die haren overal. En dan dat geruik in je kruis. Maar misschien is het toch beter.

CAROLA Wat ben ik jaloers op jullie brave burgermansgeluk.

JESSICA Ben je ook niet een beetje jaloers op Stefanie?

CAROLA Vast. Stefanie is een schijtlijster, bij mij vergeleken. Ik bedoel ik stap overal op af en dan kom ik aan het eind van de dag nog met lege handen thuis. Maar zoiets durft zij dan weer wel. Daar heb ik wel bewondering voor.

JESSICA Misschien is het geen kwestie van durven. *(stilte)* Hoe heet ze eigenlijk, dat meisje?

CAROLA Sofie.

JESSICA Sofie? Was dat niet die stagiaire met wie Jos Stefanie jaloers moest maken?

CAROLA Daar zeg je zowat. En nu doet zij hem even voor hoe het moet?

(stilte)

JESSICA Met die internet date van je is het weer niets geworden?

CAROLA Nee. Kaal, bierbuik, babbels. Wist je dat kaal tegenwoordig macho is? Die buik, daar kwam ik nog wel over heen – maar die babbels. Zo'n man met een positie. Met een visie op de dingen. Die weet hoe de vork in de steel zit en waar het naar toe moet met de wereld.

JESSICA Hebben jullie nog wat leuks ondernomen?

CAROLA *(niet erg enthousiast)* Nou, wat heet. We zijn na twee uur de koffer in gedoken. Na twee uur! Moet je je voorstellen. Ik was dat geklets zó zat. Dan nog liever ketsen dan kletsen. En daar was meneer niet vies van. Hij had eigenlijk best een gezellig lijf. Maar na afloop ging die kwek weer open en hup, daar liep de opiniepagina weer leeg. Brrr.. Nee. Niks voor mij. Volgende patiënt. Ik hoef echt geen witpaardprins om mijn hele leven op te vullen, maar ik zit ook niet te wachten op een bedbuddy met een kale kakelkop. Ik wil gewoon een volwaardige vent, een aardige vent, voor in de buurt, om samen het gras tussen de stoeptegels te zien groeien. Maar die bestaan niet.

JESSICA De hoeveelste was dit?

CAROLA Nummer elf geloof ik. Of twaalf. *(stilte)*. Als ik naar m'n vader kijk dan gruw ik van dat oud worden. Alles wordt alleen maar minder en erger. Om je heen valt iedereen weg als soldaten op het slagveld. En jij probeert krampachtig om jezelf te overleven. Als ik hem was, zou ik het ook op een zuipen zetten.

JESSICA Hoe is het met hem?

CAROLA Goed. Hij is laatst berispt, omdat hij lege jeneverflessen van de trap heeft laten rollen. 'Wat willen ze dan?' zei die. "Dat ik met volle ga gooien?" Je moet

de groeten van hem hebben. Ineens wist hij weer wie je was. 'Is haar huis al klaar?' Hij wil dolgraag mee. "Ik heb genoeg aan een bezemkast, met een bed en af en toe een neut. En als ik een beetje straf doordrink zijn jullie met de Kerst al weer van me af'.

JESSICA Tja – ons huis.

CAROLA Waarom niet? Mét Jos én Stefanie en voor mijn part die Sofie, en jullie twee, en ik en Sabine – en m'n vader in het fietsenschuurtje.

(Ze lachen en omarmen elkaar.)

STEM Dames, niets mooier dan twee liefhebbende meisjes. Maar liever niet hier, ja?

(Jessica en Carola kijken elkaar verbouwereerd aan. Denken dan aan Stefanie en Sofie en schieten in de lach.)

Scène 4 – De Dood en het meisje

(Het kantoor van Jos. Aan de muur hangt een schets van het droomhuis van de drie vriendinnen. Sofie is bezig een beamer aan te sluiten op haar laptop. Buiten schijnt de zon. Stefanie komt op. Sofie merkt haar niet op.)

STEFANIE Is meneer Romein er niet?

SOFIE *(kijkt op)* Dag. Bent u Stefanie?

STEFANIE Ik heb een afspraak met hem om één uur.

SOFIE O. Hij is naar een lunch bespreking.

STEFANIE God, het zal eens niet. *(Ze loopt weg.)*

SOFIE U kunt hier wel even op hem wachten. Ik kan ook weg gaan als u wilt.

STEFANIE *(komt terug)* Hij is het zeker vergeten.

SOFIE Zal ik even in zijn agenda kijken? Hier staat morgen om één uur: Stefanie – boedelscheiding.

STEFANIE Dus jij bent Sofie?

SOFIE *(knikt, op dezelfde toon.)* Dus u bent Stefanie?

STEFANIE Wat doe je hier als ik vragen mag? Ik dacht dat je stage afgelopen was.

SOFIE Ik liep geen stage, ik had Jos geïnterviewd vanwege mijn bijvak, architectuur.

STEFANIE O.

SOFIE En nu mocht ik zijn beamer lenen voor een presentatie. Ik studeer kunstgeschiedenis. Op de Open Universiteit.

STEFANIE Zo.

(stilte)

SOFIE Eigenlijk kennen we elkaar al hè? Een beetje.

STEFANIE Ik dacht het niet.

SOFIE U bent kwaad.

STEFANIE Kwaad? Ik? Hoezo?

SOFIE Dat weet ik niet.

STEFANIE Op jou? Dacht je dat ik kwaad was op jou? Nee hoor. Je mag hem van me hebben.

SOFIE Op wie dan? Of moet ik zeggen waarom?
 Nou ja, is ook een onmogelijke vraag. Neem me niet kwalijk.
(Ze gaat door met haar laptop en beamer.)
 Ik heb niks met Jos, hoor. We zijn één keer met elkaar naar bed geweest. Hij kan ontzettend lekker.. Nou ja, dat hoef ik jou niet te vertellen. Maar hij had het steeds maar over jou. *(ze lacht)* 'Mijn vrouw begrijpt mij niet.' Maar volgens mij begreep hij jou nog minder. Dus ik was wel nieuwsgierig naar je.

STEFANIE Nou, kijk dan nog maar even goed.

SOFIE Jij hebt wel een lief soort boosheid, wist je dat?

STEFANIE Heb je ook psychologie als bijvak?

SOFIE Zie je? Je probeert het wel. Maar het lukt net niet helemaal. Je kan het niet.

STEFANIE Ik geloof niet dat ik hier op zit te wachten.

SOFIE Snap ik, sorry. Ik moest het even kwijt. Ik vind je interessanter dan ik gedacht had. En was je ook nieuwsgierig naar mij? Nee, natuurlijk niet. *(quasi pathetisch)* Ik was die stagiaire die je man had ingepikt.

STEFANIE Hoe laat denk je dat Jos terug is?

SOFIE Ik verveel je. Nee, erger nog, je voelt je ongemakkelijk door mij. O, wat stom. Waarom doen mensen toch altijd precies het tegenovergestelde van wat ze willen?

STEFANIE Je hoeft niet altijd alles te benoemen hoor. Dat is erg vermoeiend.

SOFIE Klopt. Je hebt gelijk. Doe ik wel vaker. Praat ik veel te veel. Mensen die veel praten hebben veel te verbergen – is mijn theorie.

STEFANIE En mensen die weinig praten niet?

SOFIE Nee, die.. die.. – denken dat ze het wel kunnen verbergen.

STEFANIE Wat verbergen?

SOFIE Hun geheim. Iedereen heeft een geheim. Jij ook, dat zie ik op je voorhoofd.

STEFANIE Dan is het vast geen groot geheim. Maar **jij** praatte teveel, zei je. Dus volgens jou heb jij wat te verbergen. Ik niet.

SOFIE Scherp, héél scherp. Hmm. Wat zou ik te verbergen hebben?

STEFANIE Vraag je dat aan mij?

SOFIE Nee, aan mezelf. Ik weet het niet. Dat kan ook. Dan kan heel goed. Wat denk jij? Wat heb ik te verbergen? *(Ze kijkt haar aan. Hun blikken blijven even aan elkaar hangen.)* Of.. misschien weet ik het wel. Ja. Maar misschien moet ik het niet.. benoemen.

STEFANIE Dat lijkt me niet onverstandig.

(Weer kijkt Sofie haar aan, maar ze rukt haar blik los.)

SOFIE Wil je een stukje van mijn voordracht zien? Ik was net aan het oefenen.

STEFANIE Waar gaat het over?

SOFIE Over Hans Baldung Grien. Kijk hier.

(zie Afb. 1, die al eerder te zien was)

fbeelding 1

STEFANIE Nooit van gehoord.

SOFIE Hans Baldung Grien was een leerling van Albrecht Dürer, de bekendste schilder en graveur in de Duitse Renaissance. We hebben het over begin 15e eeuw. Hij heette eigenlijk Hans Baldung, maar hij kreeg de naam Grien omdat hij altijd in het groen gekleed was.

STEFANIE Groen is toch grün in het Duits?

SOFIE Alweer héél scherp. Maar in dat oude Duits van Nürnberg was grien nog gewoon zo groen als gras: grien. Nou runde deze groene Hans vooral het atelier van zijn vriend en leermeester Dürer die veel op reis was en net als hij werkte hij voornamelijk in opdracht: altaarstukken, portretten, enzovoort. Maar sommige schilderijen maakte hij vooral voor zichzelf.

STEFANIE Hoe lang gaat deze lezing duren, professor?

SOFIE Zolang als u het interessant vindt, mevrouw. Hij is interactief.

(toont Afb. 2)

STEFANIE O. Nou, laten we dan maar meteen tot de kern komen. Wat is er zo belangwekkend aan deze meneer Grien?

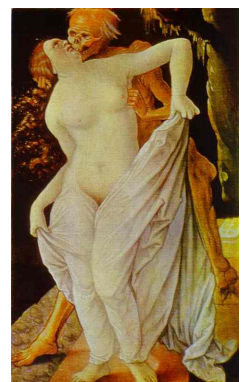
Afbeelding 2:

SOFIE Belangwekkend aan Hans? Dat interesseert me niet zo. Het gaat mij vooral om sommige schilderijen. Wat zie je hier?

STEFANIE Een mooi meisje met een engerd. Zijn jij en Jos dat?

(Ze gaat op de bank zitten, knoopt haar jas los.)

SOFIE De toeschouwer mag zien wat zij wil zien. Wel opvallend dat je het hebt over een 'mooi meisje' en niet een 'naakt meisje'. En deze? *(ze toont Afb.3)*

fbeelding 3:

STEFANIE Dezelfde engerd met het naakte meisje. Maar ze vindt Jos niet meer zo leuk.

SOFIE Is Jos voor jou de Dood?

STEFANIE (*gegeneerd*) Nee.

SOFIE Wat is voor jou de dood, Stefanie?

STEFANIE Gaat het daar over? De dood en het mooie meisje?

SOFIE Vind jij die meisjes mooi? Ik vind ze niet erg aantrekkelijk. Kijk, dit is er ook een: (*Ze toont Afb. 4.*) Eva is verleid door de slang om van de appel te eten. De appel van de boom der kennis. De figuur van de Dood is er door de schilder bij verzonnen. Sinds de mensen kennis hebben van goed en kwaad zijn ze immers uit het paradijs verjaagd. Het paradijs van de zalige onwetendheid. En sinds die tijd weten ze dus ook dat het leven eindig is. 'Pak, ik heb je', zegt de Dood. Al die schilderijen zijn een 'memento mori' – gedenk dat gij moet sterven. Een derde van Europa was net uitgemoord door de pest. Die naakte vrouwen zijn er niet om te verleiden, maar om te laten zien hoe hopeloos en vruchteloos het leven is. Alles loopt uit op de dood. Ook het vrouwenleven. (*ze toont Afb. 5.*) Grien was gefascineerd door het vrouwenleven, van onwetende peuter tot rimpelige, uitgezakte oude vrouw.

fbeelding 4:

fbeeldina 5:

fbeeldina 6:

STEFANIE (*aarzelend*) En dat.. trekt jou aan?

SOFIE   Wat? Die lelijke jonge vrouwen? Of die ouwe lelijke? *(Stefanie staart naar de afbeelding)* Ben jij bang om dood te gaan, Stefanie?

STEFANIE   *(pauze)* Ja. Iedere nacht.

SOFIE   Dat moet je leven dan aardig verpesten.
(Pauze. Maar voordat Stefanie een reactie kan geven, gaat maar ze snel door)
Mij trekt die kijk op het leven helemaal niet aan, maar ik vind mijn Hans zo intrigerend omdat die zich volgens mij juist aan die visie probeert te onttrekken.

STEFANIE   Kan dat dan?

SOFIE   *(Ze toont Afb. 6)* Ze zeggen wel eens dat je iedere dag moet leven, alsof het je laatste is. Maar hoe onbekommerd kun je van het leven genieten als je weet dat je morgen gehangen wordt? Of als een meneer in een witte jas zegt: 'Mevrouw, u heeft kanker. U heeft nog één maand'. Dan moet je dus leven als een soldaat op het slagveld. Of zoals toen met de pest, of met die aids epidemie. Moet je dan iedere dag eruit zien te halen wat er in zit? Leven met de dood op je hielen? Leef jij met de dood op de hielen? *(weer gaat ze verder voor Stefanie kan antwoorden)* Dit schilderij hangt in het Louvre in Parijs 'De ridder, de dood en het meisje.' De kunsthistorici weten eigenlijk niet goed wat ze er van denken moeten, dus dat geeft mij mooi de ruimte. Rode prins op het bruine paard schaakt jonge schone. Maar de Dood heeft haar jurk al tussen zijn tanden. Zie je, die engerd daar in de hoek? De ingewanden puilen uit zijn buik. Nu kun je denken: 'De Dood zal haar achterhalen, de Dood is altijd om het hoekje. Je kunt altijd zomaar het hoekje om gaan. Memento mori.' Maar je kunt ook de andere kant op denken.

STEFANIE   Hoezo?

SOFIE   Je kan ook, zoals het meisje, naar de rode ridder kijken en denken: 'Neem mij mee! Laat me gaan! Laat me *lé*ven. Ik kom de dood wel tegen als hij er is.' *(Stefanie kijkt naar haar, ze is geraakt door Sofie's enthousiasme en beseft dat dit over haar zelf gaat.)*
Wat kijk je me nou aan? Je vindt mij zeker een naïeve romanticus?

STEFANIE   Ja, ik vind jou een lieve romanticus...

SOFIE   Een *lieve* romanticus?

STEFANIE   Een naïeve, bedoel ik. Een naïeve romanticus. Die eigenlijk best gelijk heeft. *(glimlachend, zonder ironie)* 'Neem me mee. Laat me gaan. Laat me leven.'

SOFIE   Dus... dat is jouw geheim?

(Sofie zit op haar knieën tegenover Stefanie. Als die opkijkt haken hun blikken aan elkaar. Dan zoent de een de ander, voorzichtig maar vanzelf. Na de zoen volgen er nog een paar. Dan een verwarde zucht: 'wat gebeurt hier?' Stefanie wil wat zeggen, maar Sofie legt haar vingers op haar lippen. Dan zoent ze haar opnieuw, maar nu onstuimiger, speels. Ze duwt haar achterover, maakt haar aan het lachen, ze stoeien. Als ze eindelijk stil vallen zucht Stefanie.)

STEFANIE Soms, als ik me een keer gelukkig voel, dan wil ik dat er niets meer gebeurt, dat alles stil staat.

SOFIE Waarom? Dan kan ik je maar één keer kussen. Stilstand is een foto, een snapshot - boem pats, dood. Het is toch veel leuker om te kijken wat er nu weer gaat gebeuren.

STEFANIE Wat gaat er nu weer gebeuren?

SOFIE Misschien gaan we samen naar het Louvre. Misschien komen Jos en jij weer bij elkaar. Misschien worden wij samen oud. Misschien geef ik je nog een zoen. *(Ze doet het.)*

STEFANIE Misschien komt er nu iemand binnen.

(Het dichtslaan van een deur klinkt. Ze horen voetstappen. De stem van Jos.)

JOS Sofie?

SOFIE Ik ben hier! *(zacht, kijkt naar Stefanie)* Ik lig met je vrouw in bed.

STEFANIE Nee, ik lig met zijn vrouw in bed.

(Ze proesten zacht, houden elkaar vast. Jos komt op, met post in zijn handen die hij doorneemt. Hij ziet de twee op/achter de bank niet.)

JOS De welstandscommissie heeft mijn Vier Jaargetijden Huis goed gekeurd. Als Stefanie en Jessica en Carola er niet in gaan wonen, dan verkoop ik het hele project. Hoe gaat het met je werkstuk?

SOFIE Ik ben geslaagd.

(Jos draait zich om en ziet Sofie en Stefanie nu op/achter de bank. Hij schrikt.)

STEFANIE Dag Jos.

JOS Eh.. ben ik te laat? Of ben jij te vroeg?

STEFANIE Eh...

SOFIE Ze kwam precies op tijd. En jij kwam zeker niet te vroeg.

STEFANIE Dus.. je gaat het huis verkopen?

JOS Ja. Natuurlijk ga ik het verkopen. Wat dacht je?

(donker)

Scène 5 – De Geest van Kerst

(Bij Robbert en Jessica thuis. Om en nabij Kerst, cadeautjes op tafel. Carola op de bank, Stefanie en Sofie aan weerskanten. Robbert zit in zijn stoel met een ludiek kookschort van een potente halfgod om en een koksmuts op. Jessica staat met een dienblad vol kopjes bij de deur, een telefoon tussen hoofd en schouder geklemd.)

- CAROLA Kind, wat leuk. Dat had je nou echt niet hoeven doen. Wat is het?
- SOFIE Pak maar uit.
- CAROLA *(pakt het uit)* Ik dacht, jij hebt vast Sabine getrokken. Die is per slot wat meer van jouw leeftijd, want wat moet je nou met al die ouwe wijven? En Jessica is altijd ontzettend handig om het toeval een beetje de goede kant op te helpen, maar nou zit je met mij opgescheept. En ik had niet eens een verlanglijstje gemaakt, want ik had het zo stervensdruk.
- JESSICA Je kan het dak van de Porsche niet dicht krijgen?
- CAROLA Wat enig...! Wat..eh.. wat kan je hiermee?
- JESSICA Jos kan het dak van zijn Porsche niet dicht krijgen.
- SOFIE Dit is een stappenteller. Dan kun je iedere dag precies zijn hoeveel je gelopen hebt.
- STEFANIE *(tegen Jessica)* Zeg tegen hem dat-ie een taxi neemt.
- CAROLA Ze verzinnen toch wat. Plak je dat onder je voeten dan?
- JESSICA Kun je niet een taxi pakken, Jos? We zijn al begonnen.
- STEFANIE *(in zichzelf)* We zijn al bijna klaar.
- ROBBERT Da's ontzettend handig. Daarmee kun je beter op je tellen passen. Hoef je nooit meer een misstap te begaan.
- SOFIE Jij bent zeker de leukste thuis, op de deurkruk na.
- ROBBERT Eh...
- JESSICA Ik ga hangen Jos, ik moet hapjes halen. Tot zo. *(af)*
- SOFIE Met een stappenteller kun je precies zien hoeveel je loopt op een dag. Je kunt hem in je broekzak steken of aan de rand van je rok dragen, kijk zo. En in dit boekje kun je de stand bij houden. Er staat precies hoeveel je per dag en per week moet bewegen. Stefanie vertelde me dat jij je altijd rot loopt en toch denkt dat je meer aan sport moet doen. Ik dacht: zo kun je er precies achterkomen.
- CAROLA Ja, ja. Wat ontzettend lief van je.

(Uit de keuken klinkt een donderend geraas en geroep. Jessica heeft kennelijk het blad uit haar handen laten vallen.)

Ach heden. Laat mij maar. *(Geeft het cadeau terug aan Sofie, af,)*

STEFANIE Ik help wel even mee. *(tegen Sofie)* Misschien kun je de kok even bezig houden. Hij is heel tam hoor. *(af)*

(Sofie en Robbert kijken elkaar wat onwennig aan.)

ROBBERT Sorry van daarnet.

SOFIE Waarom? Ik dacht dat ik de lullige opmerking maakte.

ROBBERT Verdomd, dat is ook zo. Dat was een lullige opmerking. Ik sta hier voor paal in mijn eigen huis. Dan moet jij dus sorry zeggen.

SOFIE Mooi niet. Jij begon.

ROBBERT Gelukkig. Mag ik mijn sorry dan weer in trekken?

SOFIE Graag. *(stilte)*

ROBBERT Mensen gedragen zich buitenshuis vaak ontzettend lomp en binnenshuis zijn het dan weer net egeltjes die elkaar vooral niet willen steken.

SOFIE Ja, dat is waar. Dat heb je goed gezien. *(stilte)* Mag Carola mij niet?

ROBBERT Jawel. Maar ze is een beetje jaloers.

SOFIE Jaloers? Op mij?

ROBBERT Op jullie twee. Carola is nu een jaar of vijf gescheiden en ze probeert van alles om weer aan de man te komen, maar het lukt niet.

SOFIE Is ze te kritisch?

ROBBERT Daar heeft ze na haar vorige vent ook alle redenen toe. Carola hoort tot het ras dat altijd op het verkeerde type valt. En ja, als alleenstaande moeder met dochter ben je op de markt van welzijn en geluk niet zo'n gewild artikel. Terwijl het een meid van goud is. Ze heeft het hart soms wat te veel op de tong, maar stekeltjes heeft ze niet.

SOFIE Nee, het is geen geen egeltje.

ROBBERT En Stefanie die doet er niks voor. Ze dumpst Jos, en huppekee, daar komt de hoofdprijs als een gebraden haantje haar mond in vliegen. Of is dat de verkeerde beeldspraak?

SOFIE Kippetje? Gebraden kippetje?

ROBBERT Juist, in 'hot chick' in Nieuw Nederlands. Je hóeft niet grappig te doen pa, zeggen mijn kinderen vaak. Maar wat voor wapens heb je dan nog, als gesjeesde leraar? Afijn, ik zit hier sowieso voor Hans met de korte achternaam, met die muts op en dat ding voor.

SOFIE Wat..eh... Wat is er met Jessica aan de hand?

ROBBERT *(schrikt)* Met Jessica? Niks. Niks.

SOFIE Ze is heel anders dan de vorige keer. Nerveusig. Waarom laat ze dat blad uit haar handen vallen?

ROBBERT Jij kijkt goed uit je ogen. En jij neemt ook geen blad voor de mond. Linke combinatie. Hoe is het met Hans Baldung Grien?

SOFIE Goed. Hij is dood.

ROBBERT Juist. Jessica... *(stilte, hij schenkt zichzelf een glas in en daarna Sofie)* Ik wil niet als een egeltje om de hete brei draaien, maar.. Soms dan wil je niet... of dan kun je niet... Laat ik zeggen – want dat is in ieder geval echt zo – Jessica hoopt stiekem dat dit Kerst=Sinterklaas-heerlijk-avondje er op uit loopt dat haar plan om straks met z'n allen in een huis te wonen - dat huis dat Jos heeft ontworpen en dat nu dus in de steigers staat - dat dat er toch nog van komt, ondanks... alles. Dus dat wij daar met z'n allen gezellig samen heel oud gaan worden. Ieder op z'n eigen stekkie, dat wel, maar toch wel met Carola, en met Stefanie. En met jou. En Jos zelf in zijn eigen appartement. Maar ook met jou, want jij hoort bij Stefanie. En persoonlijk mag ik jou ook heel graag, dus ik ben daar wel voor. Maar ik heb al tegen Jes gezegd: Sofie ziet dat waarschijnlijk niet zitten, om in zo'n senioren-convent te worden opgesloten.

SOFIE Daar hebben Stefanie en ik het al over gehad.

(Vanuit de keuken klinkt gelach van Jessica, Stefanie en Carola)

ROBBERT O. Nou vertel dat straks maar aan de rest. In ieder geval, niet om te slijmen, maar Jes en ik vinden allebei dat Stefanie met jou echt de loterij heeft gewonnen. Ze straalt weer, ze draagt haar hoofd weer als een veertje. Net als in de tijd dat wij met ons vieren in onze studententijd de kroegen in Groningen afschuimden.

SOFIE Stefanie is voor mij ook de hoofdprijs.

ROBBERT Ja? Ja. Zo hadden wij het nog niet bekeken; wat Stefanie is voor jou...

SOFIE Stefanie is voor mij – geen moederfiguur, niet het 'mannelijke' en ook niet 'het vrouwelijke'. Stefanie is... Ik hou van de manier waarop ze kan opkijken van een boek: zo afwezig, zo melancholisch. En als ze dan naar je kijkt, dan kijkt ze helemaal naar je. Ze kan zó in zichzelf verloren zijn, en zichzelf zó vergeten. Andere mensen, zoals ik, die zijn altijd zo... vol van zichzelf. Stefanie niet. Ik houd van haar twijfel, haar onzekerheid, van haar absolute onvermogen om oneerlijk of onoprecht te zijn. Hoe kan je niet van Stefanie houden?

ROBBERT *(glimlacht)* Ja.

(Geroezemoes uit de keuken zwelt aan tot luid gelach van Carola en Stefanie. Gevolgd door Jessica komen ze de kamer in.)

- CAROLA Jos heeft zich verkleed als Kerstman, gauw ga zitten. Hij wil ons verrassen. Wij weten van niks, wij weten van niks. Schuif eens op schat. *(ze gaat naast Sofie zitten, Stefanie aan de andere kant van Sofie)*
- STEFANIE Jessica heeft hem achterom gestuurd.
- JESSICA Toe nou, Robbert niet kijken. Hij denkt dat het een verrassing is.
- ROBBERT Moeten we niet wat zingen?
- CAROLA Ja, Jezus. Wat zing je voor de Kerstman?
- JESSICA Pak even wat uit, Robbert. Zogenaamd.
- CAROLA 'Hoor de wind waait door de bomen.. '
- ALLEN 'Hier in huis zelfs waait de wind. Zou de goede Sint *(Robbert en Sofie: Claus)* wel komen, nu hij het weer zo lelijk vindt? Nu hij het weer zo lelijk vindt. *(Jos verschijnt in de tuin, met muts, baard, jasje en een bel in zijn hand. Hij ziet er verformfaaid uit en is lichtelijk aangeschoten. Het kost hem moeite om in de glazen pui de deur te vinden.)*. Ja hij komt door donkere nàachten, op zijn paardje *(Stefanie en Robbert: Porsche)* o, zo snel.'
- STEFANIE 'Kwam hij maar een keer op tijd, ja dan wist ik het wel.'
- (Eindelijk heeft Jos de tuindeur gevonden. Hij treedt binnen en hoort het even aan).*
- JOS Ho, ho, ho! Zie ik eruit als Sinterklaas, ja?
- CAROLA 'Jingle bell, jingle bell, jingle all the way...'
- SOFIE Gaat u zitten, meneer de Kerstman. *(ze staat voor hem op, Jos neemt plaats tussen Sofie en Stefanie)*.
- JOS Dank je wel kind. Waar is Sabine..? *(speurt rond)*
- STEFANIE Er zijn helaas geen stoute kinderen bij.
- ROBBERT De kerstman gaat wel met de mode mee, gedeeltelijk dan.
- CAROLA Het is perfect voor op televisie. Net als Beatrix met Kerst, zo halverwege..
- JOS Hij wou zijn broek niet uittrekken.
- JESSICA Wie niet?
- JOS Die kerstman natuurlijk.

ROBBERT Dat is het voordeel van Sinterklaas: die draagt geen broek.

JOS Waar is Sabine?

JESSICA Welke kerstman?

JOS Van wie ik dit pak gekocht heb natuurlijk.

STEFANIE *(alsof ze het snapt)* Ja, natuurlijk.

SOFIE Je kwam op straat een Kersman tegen en toen heb je z'n pak gekocht?

JOS Ja, voor honderd euro. Naast de Blokker zat-ie.

STEFANIE Voor honderd euro? Een half kerstmannenpak?

JOS Hij wou het eerst niet geven. Ik wou jullie verrassen. Omdat ik een beetje aan de late kant was.

JESSICA Maar dat is ook heel goed gelukt hoor.

CAROLA Nou. We zijn ons wild geschrokken.

STEFANIE En toen heb je met die vent van kleren geruild? En ondertussen die taxi laten wachten?

JOS Ja, nou en? Deze jongen heeft toevallig wel net even een fantastische deal gemaakt. Dat wordt pas echt een verrassing. Voor jullie dan. Heb je misschien wat te drinken, Jessica? Ik verga van de dorst. Waar is Sabine eigenlijk?

SOFIE Ik vind het echt moedig van je, Jos. *(hij werpt haar een vuile blik toe)*. Nee ik meen het, serieus. Wie van ons zou het lef hebben om zoiets te doen? Petje af.

JOS Jij vindt mij gewoon een lul. *(Hij rukt zijn muts af)*. Petje af. Zeg het nou maar. Kan me geen reet schelen. Jullie vinden me allemaal een lul. Nou dan ben ik maar een lul. Ik ben een lul!

CAROLA Ik vind je helemaal geen lul.

JESSICA *(komt net met een biertje aan.)* Niemand vind je hier een lul.
(Ze kijkt naar Robbert, die verwoed nee knikt, waarop Stefanie hetzelfde doet.)

STEFANIE Had jij misschien Sabine getrokken?

JOS Ja. Waar is ze?
(Hij drinkt gulzig).

ROBBERT Niet om 't een of ander Jos, maar de hoeveelste is dit?

JOS Ik heb wat te vieren. Zei ik toch.

CAROLA Ach schat, wat zielig. Was jij dat? Sabine heeft het op het laatste moment af laten weten. Ze heeft een nieuw vriendje en ze moesten persé vanavond een nieuw soort condoom uitproberen. Kijk mij d'r niet op aan, ik ben een slechte moeder. Ik heb nog gezegd: ik vind dat het niet kan. Het geeft geen pas.

ROBBERT Dat heb je met condooms. Geven nooit pas. Altijd te groot, te klein – of te laat.

CAROLA Ik heb gedreigd om een asbak naar d'r hoofd te gooien, eerlijk waar. Maar ja, dat raakt haar niet. *(tegen Jos)* En ik wist niet wie haar getrokken had, dus ik kon je niet meer waarschuwen.

ROBBERT En wie had Sabine dan getrokken?

JOS Got.. gloeiende..

CAROLA *(tegen Robbert, met een knik naar Jessica)* Die heb ik meegenomen.

JESSICA Ja, dit is nou echt lullig. Zal ik een glas water voor je halen?
(Jos trekt zijn rode jasje uit. Maar met de baard wil het niet.)

STEFANIE Wat had je voor haar?

JOS Nah.. niks bijzonders... *(pauze)* Eh...

SOFIE Het heeft vast met dat pak te maken.

JOS Ja, toevallig wel ja. Gewoon, een eh..

CAROLA Ik word wel nieuwsgierig.

ROBBERT Een kerststolp? Kerstkransjes? Een kerstboom?

STEFANIE Of meer iets in een andere prijsklasse?

JOS Nee. Niks. Gewoon. Een skivakantie voor twee personen in Zwitserland.

CAROLA Een skivakantie? We hadden een maximum van € 25,- afgesproken.

JOS *(onnozel)* O ja?

STEFANIE Met jou?

JOS Met mij ja. Toevallig wel ja. Maar ze mag van mij ook met dat vriendje hoor.

STEFANIE Jos waar ben je mee bezig? Dat is kinderverkrachting.

JOS *(springt op, rukt aan zijn baard, die niet los wil.)* O ja? Nou dat moet jij nodig zeggen, met die Lolita van je. Gotver, die kutbaard.

JESSICA Laat mij maar even. *(terwijl ze achter hem zijn baard losmaakt.)* Dit is niet aardig om te zeggen Jos. Niet tegenover Stefanie, maar ook niet tegenover Sofie. Zullen we het er maar op houden dat de Kerstman te diep in het glaasje heeft gekeken?

CAROLA Je hoeft op die twee toch niet jaloers te zijn?

SOFIE O, nee? Waarom niet?

ROBBERT Ja, waarom niet? Ik ben ook heel jaloers op die twee hoor, Carola. Jij niet?

JESSICA Kunnen we het een beetje gezellig houden?

CAROLA Wat krijgen we nou? Nou is Carola ineens de zielepiet omdat ze nog steeds geen man aan de haak heeft geslagen? En dan moet ik jaloers zijn omdat de Schone Slaapster hier haar ogen opslaat en er een jong huppelkutje voorbij komt fietsen?

JOS Precies, precies!

ROBBERT Ligt het aan mij, of ruik ik hier een zweem van jaloezie?

STEFANIE *(staat op)* Ik ga. Ga je mee Sofie?

JESSICA Ophouden! Koppen dicht!
(Iedereen schrikt, men is dit van Jessica niet gewend. Jessica schrikt ook van zichzelf.)
 Sorry. Wil je alsjeblieft nog even gaan zitten, Stefanie? En jij ook Sofie. Heel even, voor jullie weg gaan. Het spijt me dat dit allemaal zo... loopt, zoals het loopt. Nou ja, waarom verontschuldig ik me daar eigenlijk voor? Ik had het me vanavond allemaal wat anders voor gesteld. Niet alleen omdat ik hoopte dat ons oude plan.. om samen in één huis... Maar er is ook nog wat anders wat ik jullie wou vertellen...

ROBBERT Schat. Het lijkt me niet het goede moment om dat nu...

JESSICA Nee, nee, wacht even Robbert. Het is nooit het goede moment. Het is altijd het verkeerde moment. Eh.. hoe zal ik het zeggen? Ik moet het even op een rijtje krijgen. Dat gehacketak van jullie. Jullie willen mekaar zeer doen, maar dat willen jullie niet echt, daar geloof ik niks van. Mensen doen elkaar pijn, omdat ze ergens ook van elkaar houden. Ja Robbert, dat staat ook vast in de Libelle. Maar ik denk dat er een plek is voor.. alles. Toen Stefanie en Jos uit elkaar gingen, toen dachten wij allemaal: dat wordt niks met dat huis. Maar Jos heeft echt iets moois gemaakt, iets wat echt goed doordacht is. Beter dan de Kerstman zal ik maar zeggen. Een huis waarin we samen kunnen wonen en ook samen kunnen zijn, en waarin toch ieder zijn eigen leven kan leiden. Dat is toch wat we wilden? Samen... ouder worden. Maar ja, dat houdt dan ook in .. accepteren dat het leven... verandert. Voor de een loopt het misschien eerder af dan voor de ander. Zo gaan die dingen. *(ze versnelt)* Of er gebeurt iets anders. Misschien vindt Carola eindelijk de man die ze verdient, want ze is echt niet.. ze is echt niet zo jaloers..., als jij denkt Robbert.

CAROLA Wat is er met jou aan de hand, meisje?

JESSICA Laat mij maar even. Ik wil het even afmaken. Waar was ik? En Sofie is gekomen. Robbert en ik zeiden laatste tegen elkaar: dat Sofie in ons kringetje is gekomen, dat is misschien wel het mooiste sinds we zelf kinderen kregen. Maar je moet wel uit kijken voor Robbert hoor, want hij is heimelijk verliefd op je en dan gaat hij zijn vaderlijke gevoelens op je loslaten. En wij snappen best, Sofie – Stefanie heeft het me uitgelegd – dat jij het helemaal niet ziet zitten om met zo'n clubje aspirant-bejaarden in één huis te gaan wonen. Maar dat hoeft ook helemaal niet. Dat is het mooie van het huis van Jos. We kunnen –

SOFIE Ik wil best met jullie in één huis wonen. Ik vind jullie echt wel aardig, dat is het punt niet. En ik wil graag zijn waar Stefanie ook is. Maar ik kan alleen niet tegen dat vooruit plannen. Ik snap dat jullie daar behoefte aan hebben, maar voor mij zit het leven zo niet in elkaar.

ROBBERT Maar je hebt er geen bezwaar tegen?

SOFIE Nee.

ROBBERT *(tegen Carola)* En jij ook niet?

CAROLA Ik? Hoe kom je erbij? Kindje je bent van harte welkom. *(ze geeft haar een zoen)*

STEFANIE En gaat de kerstman dan ook mee?

JOS Wat? Ja. Nou, nee. Het is alleen..

JESSICA Alleen.. Ik was nog niet helemaal klaar met mijn verhaal. *(stilte)* Ik denk niet dat ik erbij ben.

CAROLA/STEFANIE *(door elkaar)* Wat? Hoezo? Wat bedoel je?

JESSICA Het schijnt dat ik een tumor heb.

CAROLA *(pakt haar stevig beet)* Ik wist dat je zoiets ging zeggen. Ik wist het. Maar we laten je niet los, hoor je. We laten je niet los.

JESSICA Au.

CAROLA Hoe kan dat nou, Jes? Hoe kan dat nou? Waarom heb je het me niet eerder verteld? En daar hoef je toch niet per se dood aan te gaan? Je voelt je toch hartstikke goed? Je ziet er fantastisch uit.

JESSICA Het is zo groot als een... appel. Was het een appel, Robbert?

ROBBERT Een tennisbal.

JESSICA Die zijn toch allebei ongeveer even groot? Waarom noemen ze het dan geen appel? Ik heb niks met tennis.

CAROLA Jezus, Jes.

JESSICA Ik moet even wat doen. Ik heb geen zin om hier te zitten janken. Wil je me even mee helpen? Ik heb van die kerstragoût bakjes in de oven. (*halverwege draait ze zich om*). Nou ben ik nog die zin vergeten te zeggen van John Lennon. Hoe was die ook al weer Robbert?

ROBBERT 'Life is what happens to you while you're busy making other plans'.

JESSICA Ja die. Mooi hè? Die was ik vergeten.
(Af met Carola. Stilte. Stefanie staart voor zich uit. Jos plukt aan zijn baard. Sofie kijkt naar Stefanie.)

ROBBERT Die was ze vergeten. Te druk met plannen maken.
(Na een moment loopt Sofie op Stefanie af. Ze neemt haar gezicht in haar handen.)

SOFIE Wil je niet even naar je vriendin toe? Even mee helpen? (*Stefanie knikt*). Wil je dat ik hier blijf?
(Stefanie schudt haar hoofd. Ze staan op, voor ze richting keuken gaan, loopt Stefanie op Robbert af en geeft hem een kus op zijn hoofd. Stefanie en Sofie af. De twee mannen zijn een moment in zichzelf gekeerd.)

ROBBERT Nog wat drinken, Jos? Pilsje? Of wil je wat sterkers?

JOS Doe maar, een eh..
(Hij begint te kuchen, maar krijgt een enorme hoestbui. Robbert pakt het heupflesje uit het eerste bedrijf te voorschijn en schenkt twee glaasjes in, waarvan hij er een voor Jos neer zet.)
Doe maar wat sterkers ja.
(Hij neemt een stevige slok en krijgt weer een hoestbui.)

ROBBERT Die deal waar je het over had. Wat was dat?
(lange pauze. Eindelijk is het hoesten over.)

JOS Ik heb het verkocht. Ik heb alles verkocht, Robbert, het hele huis. Met vergunningen en al. Got, wat ben ik een klootzak. Ik heb het verkocht. Ik dacht, het wordt toch niks meer. En ik was kwaad op Stefanie. Ik wilde niet met haar in dat huis wonen. En ik wilde niet dat zij zonder mij in dat huis zou wonen. Wist ik veel van Jessica...

ROBBERT Verdomme, het was toch ook óns plan? Het is het enige waar ze nog naar toe leeft, man. Hoe kan je zo stom zijn, zo egoïstisch? Is er niets meer aan te doen? Kun je geen nieuw huis bouwen?

JOS Misschien, maar dat kost jaren.

ROBBERT Wie zijn de kopers? Ik treiter ze d'r uit.

JOS Doe normaal, man.

ROBBERT Eén ding. Je zegt hierover geen woord tegen Jessica. En ook niet tegen Stefanie en Carola. Geen woord. We moeten eerst tijd winnen. Alleen, die hebben we niet veel meer.

JOS Oké. *(neemt een slok)* Hoe ging dat citaat van Lennon ook al weer?

ROBBERT Weet ik het.

JOS Nee?

ROBBERT 'Shit happens?'

Scène 6 – Epiloog. Een nieuw begin.

(Een leeg huis, het nieuwe huis. Wit, kaal, geen meubels. In een hoek staat een verlaten workmate. Aan de muur, misschien naast de deur, hangt een klein flatscreen beeldscherm.

Jos, gevolgd door Jessica, Carola en Robbert komen van links de ruimte binnen en verlaten die weer aan de andere kant. Jessica heeft een doek om haar hoofd. Nog tijdens de muziek van het changement zien we Jos in het voorbijgaan uitleg geven, waar Carola en Jessica op reageren. Robbert blijft hangen als de rest al verdwenen is. We horen de stem van Jos:)

JOS Doe jij het licht uit, Robbert?

(Robbert knikt. Kan het lichtknopje niet vinden; prutst dan aan de knopjes van het scherm, maar er gebeurt niets. Hij legt zijn jas op de workmate, neemt de ruimte in zich op. Dan komt Stefanie haastig binnen met haar jas aan.)

STEFANIE En? Wat zeiden ze?

ROBBERT Niks.

STEFANIE Hoezo niks?

ROBBERT Niente, nada, nop.

STEFANIE Wat bedoel je niks?

ROBBERT Niks.

STEFANIE Niks is wel erg... niksig. Is er niks meer te zien..?

ROBBERT *(schamper)* O, er is altijd wat te zien.

STEFANIE – of is er geen vooruitgang?

ROBBERT Wat heet vooruitgang? We hebben nu één operatie en drie chemokuren gehad en wat heeft het medische circus in twee jaar tijd opgeleverd? Niks. Het is geen tennisbal, maar een jojo. Nu is de verwachting drie maanden. Vorige week was het drie jaar. En morgen kan het -

STEFANIE .. nog goed komen.

ROBBERT – drie dagen zijn. Goed komt het sowieso niet.

STEFANIE Dat weet je nooit. Met die kennis van een collega van mij was dat toch ook zo?

ROBBERT Ja, en als ik een scheet laat komt er een fee uit. Alles kan. *(pauze)* Waar ik niet tegen kan is die oneindig verlengde onzekerheid. Soms – wou ik dat ze dood ging.

STEFANIE Wat zeg je nou?

ROBBERT Ik hou van d'r. Ik heb verdomme nog nooit zo veel van haar gehouden. Maar die langzame aftakeling, dat uitzichtloze afglijden.. 's Nachts lig ik wakker en dan denk ik: pillen! Waar kan ik die pil van Drion krijgen? Bestaat daar geen Colombiaanse maffia voor? Of moet ik het met een kussen doen, in d'r slaap? Of met een touw? Maar ja, ik ben sowieso te laf, te bescheten. Ik verlustig me alleen maar aan fantasieën dat er eindelijk een eind aan komt. *(Hij schopt halfslachtig tegen de workmate, maar vertrekt toch zijn gezicht van de pijn.)*

STEFANIE Je teen?
(Robbert knikt. Stefanie omarmt hem moederlijk-liefdevol van achteren)
En Jessica?

ROBBERT Jessica is een blijmoedige struisvogel. 'De waarheid onder ogen zien', zoals ik, is wel het stomste wat je kan doen als je er alleen maar last van hebt, Ze is zó verschrikkelijk blij dat ze het gehaald heeft, dat 'ons huis' af is, voor ze de pijp uit gaat. Dit hier is onze slaapkamer. Als het even mee zit kunnen we haar bij de opening hier opbaren. Met zo'n koeling.

STEFANIE Robbert, hou op, stop, stop. Je bent geen lafaard, maar je bent wel..

ROBBERT Een slappe lul?

STEFANIE Nee. Je bent verdrietig en bang. En je hebt medelijden met jezelf. Maar dat mag nou even niet. Als Jes niet meer wil, als ze het niet meer volhoudt, dan help ik je om die Drion te vinden. En Carola ook. Maar zolang ze het uithoudt, moet jij het ook uithouden. Moet je haar steunen. Moet je blij zijn voor haar.

ROBBERT Ja. Ja. Dat is ook zo.

STEFANIE Waar zijn ze eigenlijk? Is Carola er al?

ROBBERT O, ergens boven. Ik denk in de unit waar Jos en jij nooit zullen gaan wonen.

STEFANIE Je bedoelt Sofie en ik?

ROBBERT Waar Sofie en jij nooit zullen gaan wonen, ja.
(stilte)

STEFANIE En wat is dit voor ding?

(Ze drukt op een knop naast de flatscreen. We zien een beeld van Jos, Carola en Jessica - met een mutsje op haar hoofd die haar kaalheid moet bedekken - in een moderne badkamer. We horen de stem van Jos.)

JOS Ook hier is de sanitaire unit geheel drempelloos. Geen opstapjes, geen drempels, geen randjes. Wel een anti-slipvloer en speciale sensoren die registreren of iemand een val maakt.

ROBBERT Een soort intercom, door het hele huis.

CAROLA Handig Jos, ook tegen inbrekers.

JESSICA Inbrekers? Heb je die hier?

STEFANIE Handig. Dat je mekaar in de gaten kunt houden?

ROBBERT Dat is het idee, ja. Een soort mini-Big Brother voor je eigen bestwil. Maar het schijnt dat je het ook kunt uitzetten, hoor. Bij herenbezoek. Of als je met een huurmoordenaar moet afrekenen.

JESSICA En zit hier ook zo'n tv'tje in?

JOS In alle vertrekken, dus ook in de hygiënische units zit een spatwaterdicht intervisio-systeem waarmee je in geval van nood assistentie kunt vragen aan alle andere vertrekken. Maar ook kunt internetten, tv-kijken, een gesprek opnemen. Het is alleen nog niet helemaal afgeregeld.

ROBBERT Wat zei ik? Er stilletje tussen uit knippen is er niet meer bij.

JESSICA Ja, dat zei je al.

CAROLA *(buiten beeld)* En hier komt vader te wonen? Met een geheime drankkast! Mooi hee...!

JESSICA Doet dit toilet het al, Jos?
(Robbert zet het beeld uit)

ROBBERT Ze zullen zo wel hier zijn.
(stilte)

STEFANIE Ik heb zin om je om je een mep te geven.

ROBBERT Dat zal ik dan wel verdiend hebben.

STEFANIE Je moet sterk zijn Robbert. Je mag nou niet wegzakken in die neerslachtigheid van je. Jessica heeft je nodig. Wees blij voor haar. Geniet van haar tot het laatste moment. En daarna.

ROBBERT Ja, ja. Het lijkt wel of ik Sofie hoor.

STEFANIE Sofie?

ROBBERT Ik moet de laatste tijd veel aan haar denken. Jij ook, denk ik, altijd al. Heb ik je al verteld dat het begrip 'dode hoek' een heel nieuwe betekenis voor mij heeft gekregen?

STEFANIE Ja Robbert, dat heb je al verteld. Sofie, fiets, vrachtwagen, dode hoek, dood –

ROBBERT Het is bijna twee jaar nu, hè.

STEFANIE Ongeveer. Over 33 dagen. Maar ik denk niet iedere dag meer aan haar, hoor. Een jaar nadat Sofie verongelukt was, begon ik te begrijpen dat zij me zelf geleerd had hoe ik haar dood kon overleven.

ROBBERT Valt daar een damesblad op de mat?

STEFANIE *(niet boos)* Hou toch op met je sarcasme, Robbert. Je bent bang en dat snap ik. Maar je verschuilt je achter die angst. Wat ik van Sofie heb mee gekregen is dat je alles kunt loslaten. Niet altijd, niet steeds, maar het kan. Jij houdt van Jessica, maar daar zit ook angst bij. Angst om dood te gaan, om alleen te staan, om geen bevestiging te krijgen, angst voor de leegte. Jij bindt je uit angst; ik durfde me niet te binden uit angst. Maar waarvoor zijn we zo bang? Laat het los Robbert, laat het gaan, laat Jessica als ze gaan moet. Geniet van wat je krijgt toegeworpen, maar houdt het niet vast.

ROBBERT Jessica vond dat – als zij dood was – dat jij en ik dan.. hier...

STEFANIE Dat doen we dus niet. En al helemaal niet om haar moederkloek behoeften postuum te bevredigen.

ROBBERT Het is wel bizar. Jessica is niet bang om dood te gaan, Sofie ook niet. Jij en ik wel. En wij blijven leven.

(Carola en Jos komen binnen)

CAROLA Waar is Jes?

STEFANIE Bij jullie toch? Dag Jos. *(Stefanie en Jos geven elkaar drie formele zoenen. Ze zijn vriendelijk, maar afstandelijk.)* Het is mooi geworden. Ik heb het nog niet allemaal gezien maar.. heel open, heel functioneel. Heel wit.

JOS Heb je je eigen appartement al gezien?

STEFANIE Nee, nog niet.

CAROLA Ze moest naar de wc.

JOS *(Terwijl hij een kartonnen doos openmaakt waar glazen en een fles champagne in zit)* Misschien is ze naar het toilet in de zuidvleugel.

CAROLA Is dat die kant op? Hoeveel badkamers heeft dit paleis?

ROBBERT Ze komt wel weer boven water Carola. Ze wil zich af en toe even terug trekken.

JOS Om het heuglijke feit te vieren dat ons project dan eindelijk gerealiseerd is, en omdat we nou toch eindelijk weer eens met z'n allen bij elkaar zijn, wou ik van de gelegenheid gebruik maken om jullie te trakteren op een glaasje champagne. Als daar geen bezwaar tegen is?

ROBBERT Nou vooruit. Als het vegetarisch is doe ik mee.

STEFANIE Wachten we wel even op Jessica?

JOS Uiteraard.

ROBBERT *(terwijl Jos inschenkt)* Je kan het beter in een glas doen, dan tegen de muur kwakken.

JOS Precies.

ROBBERT Nou, wat denken jullie? Gaan we hier gelukkig worden?

STEFANIE Als Carola leert om mijn rotzooi te verdragen en ik haar opruim woede dan heeft dat alle kans.

CAROLA Weet je nog vorig jaar in Sardinië? Toen heeft ze me een stoomcursus chaos maken gegeven.

STEFANIE En je bent met vlag en wimpel geslaagd.

CAROLA Nou moet jij alleen nog leren om mijn vader onder de tafel te drinken.

(Ineens floept het beeldscherm aan. Jessica verschijnt, op de wc. Ze draagt een mutsje dat haar hele hoofd bedekt, zonder haar er onderuit. Ze heeft zo juist een knopje ingedrukt en tuurt ingespannen naar iets naast de camera. Ze aarzelt bij sommige woorden: is dit wel het goede woord; spreek je het zo uit?)

JESSICA Zou dit daar voor zijn? Ik zie hier wel iets knipperen. Maar hij doet niks. Des te beter. Kan ik even repeteren.

STEFANIE Hoe kan dit nou?

JOS Neem me niet kwalijk...

(Jos drukt driftig op wat knopjes naast het beeldscherm, maar krijgt het niet weg.)

JESSICA Eh.. even zien... beste iedereen. Beste allemaal. Lieve.., beste.. nou ja barst. Ze zijn er nu allemaal. Nu moet ik het zeggen. Nu kan het nog.

ROBBERT Laat maar Jos, laat maar.

JESSICA Lieve vrienden, – mensen, – allemaal. Verdorie, kijk niet zo naar me. Ik wil niet dat ze me zielig vinden. Wat nou, kale kop? Jullie hebben net zo'n kale kop. Maar dan met haar d'r op. Koppie koffie, hè? *(tikt tegen haar hoofd, giechelt)* Eh, koppie, koppie! Wat zit ik nou te raaskallen? Nou ja, de kop is er af. Wat zeg ik: de kop gaat eraf. Hopperdepop, weg kop. *(giechelt weer, is dan ineens somber)*. Ik ben heus wel bij hoor. Het komt omdat ik bij ben. Blij ben. Echt ontzettend blij. Daarom wou ik er nu een eind aan maken. *(iedereen schrikt)* Ja. Dat dacht ik gisteren. Ik zag Robbert zitten slapen in z'n stoel. Ik dacht: hij kan het ook zonder mij. Nu ben ik nog blij, dacht ik. Morgen, als we het huis gezien hebben. Daarna doe ik het. Dan is het maar voorbij. Maar je doet het niet, hè? Je wil er toch bij blijven. Blij .. blijven. Al zit je te

kwijlen in een stoel, je wilt toch pappen en ... er bij blijven. Ik wil blij... blijven. Hè god, ik wou de woorden wel uit m'n ... kop rukken.

Robbert denkt ik dat ik sterk ben. Dat wil ik dan zijn, voor hem. Maar zo sterk ben ik niet, Robbert. Ik ben ook bang. Niet dat ik er straks niet meer ben, dat heb ik niet. Daar kan ik me gewoon niks bij voorstellen. Jongen, dat stelt toch niks voor... Ik bedoel. wat moet je je daar nou bij voorstellen? Voorstellen..

Voorstellen? Mag ik me even voorstellen: Jessica Wouters, wijlen sterke vrouw van. Wat wou ik nou zeggen? O ja, dat ik bang ben voor al het gedoe. Wat nog komt. Pijn, medicijnen, familie gedag zeggen. Dat ik dan in zo'n, hoe heet dat, lig en dat jullie er dan allemaal om heen staan, alsof ik al in een kist lig. Hè verdorie, dat wou ik helemaal niet zeggen. Stop Jes. Toch goed dat ik dit even opneem – doorneem. Dat mopje van mijn tante, dat wou ik zeggen. Eh.. hoe ging dat ook alweer. Het zit in een deel dat nog niet is weggevreten, hoor. O ja. Een tante van mijn moeder, tante Dienny, die hield vreselijk van zingen. (*zingt*) 'Er staat een paard, voor de.. deur..' Dat genre. En toen stond iedereen om haar bed, toen ze dood ging. Wil tante nog wat? Ja, tante wou nog wel een liedje. Wat dan, tante? En toen zongen ze (*zingt*) 'Dit is het einde, dat doet de deur dicht. Daar zijn geen woorden voor, ja dat is tra lala lala, ja dat is tra lala lala.' (*giechelt*)

Ik ben blij. Blij voor Carola. Dat ze eindelijk weer een leuke vent heeft. En voor Stefanie, dat ze het leven weer aan kan. En voor Jos, dat die toch z'n mooie huis klaar heeft, voor ons allemaal. En voor jou ook Robbert. Voor jou ben ik het blijst. Omdat je zo'n mooi mens bent. Omdat ik weet dat je veel sterker bent dan wij denken. Maar dat ga ik jou niet vertellen, waar iedereen blij is. Bij is. Dat vind je gênant, en dat dringt het niet tot je door. Dat zeg ik wel als we in bed liggen, met het licht uit. (*denkt na*) Even kijken, was dit knopje nou om door te spoelen?

(Het beeld verdwijnt. We horen nog net een toilet dat doorspoelt. Robbert verbergt zijn gezicht.)

STEFANIE Dit geloof je toch niet?

CAROLA Zo meteen komt ze binnen.

JOS Dat hele systeem gaat op de helling. Die software deugt niet.

CAROLA We hebben het er met geen woord over.

STEFANIE Dat is bezopen, Carola. Ze ziet het aan ons gezicht.

JOS Dat krijg ik niet voor elkaar.

CAROLA Wat dan? Wat dan?

JOS Kunnen we niet gewoon een toast uitbrengen? Op het huis?

CAROLA En dan 'Lang zal ze leven' zingen zeker?

(Jessica komt binnen. Alleen Robbert merkt haar op.)

STEFANIE We kunnen toch niet doen of er niks aan de hand is?

JOS   Wat kunnen we anders doen?

JESSICA   Wat is er aan de hand dan?
(Iedereen schrikt. Behalve Robbert, die haar omarmt.)

JOS   Hallo Jes. We wouden net .. een toast uit brengen.. *(geeft haar een glas en schenkt in)* Op ons nieuwe huis. Vindt je dat goed?

JESSICA   Champagne, toe maar. Dag Stefanie. Heb je al wat gezien?

STEFANIE   *(begroet haar met twee zoenen)* Ja. Nee. Zeg, dat apparaat Jes...

CAROLA   Eerst een toast. Jongens...! Op ons nieuwe huis...!
(Iedereen heft het glas en drinkt.)

ROBBERT   Dat het er toch nog gekomen is. Soms gebeuren er dingen die je niet meer voor mogelijk hield.

(Robberts blik kruist die van Stefanie. Er valt een ongemakkelijke stilte. Jessica vermoedt wat, ziet dan het scherm.)

JESSICA   Jullie hebben alles gezien!

(Ze begint van de zenuwen te lachen, de handen voor haar ogen. De anderen lachen besmuikt mee. Als Jessica's lachen overgaat in huilen, bevriest het beeld en gaat het licht uit.)

---

einde